

Anmälan mot en tjänsteman vid Tekniska nämnden i Arboga kommun angående efterforskning av källan till en tidningsartikel m.m.

Anmälan

I en anmälan till JO den 20 november 2002 framförde AA kritik mot BB vid Tekniska nämnden i Arboga kommun. Han anförde bl.a. följande. Som närboende var han och några av hans grannar inbjudna till ett informationsmöte den 10 juni 2002 om etableringen av ett företag i Arboga kommun. Kommunen hade dragit igång ett planförfarande eftersom den tomt som företaget ville köpa inte omfattades av någon detaljplan. Kommunen ville först informera de närboende och sedan, dagen efter, hålla en presskonferens. Den 11 juni 2002 blev han stoppad i kommunhuset av BB som i mycket otrevlig ton frågade om det var han som skrivit en artikel i Arboga tidning. Han svarade nej och påpekade att reporterens namn stod under artikeln. BB frågade hur reportern kunde veta allt som stod i artikeln. Vid ett senare telefonsamtal upprepade BB utskällningen. BB har efterforskat källan till en tidningsartikel den 11 juni 2002.

Utredning

Anmälan remitterades till Tekniska nämnden i Arboga kommun för utredning och yttrande. Nämnden översände som sitt yttrande en tjänsteskrivelse den 31 januari 2003 från nämndens ordförande och den tekniske chefen. I skrivelsen anfördes bl.a. följande.

Arboga tidning publicerade en artikel om planen i tidningen redan den 11 juni, det vill säga samma dag som presskonferensen hölls. Någon aktiv efterforskning kring på vilket sätt Arboga tidning fick sin information har inte gjorts av någon tjänsteman på förvaltningen. Någon anledning för någon av förvaltningens tjänstemän att göra sådana efterforskningar fanns heller inte eftersom en presskonferens var utlyst till påföljande dag. Förvaltningen bedömde i det läget att planen inte hade större nyhetsvärde än en normal plan och att ärendet var av rutinkaraktär.

AA kommenterade remissvaret och vidhöll att BB efterforskat källan till artikeln. Till sitt yttrande fogade han bl.a. en inspelning av ett telefonsamtal den 11 juni 2002 mellan honom och BB samt en utskrift av inspelningen.

Med hänsyn till det material som AA lämnat in anmodades tekniska nämnden den 11 mars 2004 att, efter hörande av BB, på nytt yttra sig i ärendet. Nämnden över-

sände som sitt yttrande en tjänsteskrivelse den 2 april 2004 från nämndens ordförande och den tekniske chefen samt en tjänsteskrivelse den 14 april 2004 från BB.

I tjänsteskrivelsen den 2 april 2004 anfördes bl.a. följande.

Tekniska nämnden vill inledningsvis hänvisa till den skriftväxling som tidigare förekommit i ärendet. Uppenbart är att AA upplever sig som felaktigt bemött från kommunens sida vilket vi beklagar. Nämnden ser det dock som förvånande då AA i sin profession som journalist bör vara väl förtrogen med kommunens sätt att hantera frågor av detta slag. I ärendet beträffande SGS/DNA:s etablering har kommunen varit mycket lyhörd, försökt finna framkomliga vägar där alla parter skulle känna sig nöjda samt på ett aktivt sätt fördjupat den demokratiska processen i samband med ärendets prövning enligt PBL.

I ärenden som direkt berör parter har kommunen som policy att först informera de berörda. Nämnden ser det som ett anständighetskrav att berörda människor först skall få information i ett ärende som berör dem innan det redovisas i media. Nämnden har dock aldrig försökt förhindra att skrivelser tillhandahålls media då dessa givetvis är offentliga.

Inom kommunen granskas ständigt inkommande och utgående post samt alla kommunala handlingar av media. Nämnden ser det som en naturlig del av det öppna samhället och ser följderna av detta som en positiv del av den demokratiska debatten i Arboga. Nämnden har också, i andra ärenden, aktivt försökt att stimulera debatten inom kommunen via dessa kanaler. Nämnden vill med detta betona att de ärenden som nämnden har ansvar för på ett direkt sätt berör befolkningen varför den offentliga debatten är en väsentlig del av beslutsprocessen.

Nämnden har också granskat ordväxlingen mellan AA och BB. Om detta skall ses som en bevisföring, för eller emot, om efterforskning av källa skett överläter vi till Justitieombudsmannen att bedöma. Nämnden ser dock inte ordväxlingen som tydlig huruvida efterforskning skett.

Oavsett Justitieombudsmannens bedömning av ärendet har nämnden bedömt frågan som viktig och har därför för avsikt att fortsätta diskussionen kring innehållet av tryckfrihetsförordningens 1 kap 1 paragraf i syfte att tydliggöra förordningens innehåll. Nämnden bedömer den offentliga sakdebatten som viktig och vill aktivt stimulera den. Hur en aktiv debatt, med beaktande av gällande lagstiftning inom respektive sakområde, skall bedrivas bör därför omfatta samtliga chefer inom kommunen. Nämnden kommer därför att initiera en sådan diskussion/översyn inom hela kommunen.

I tjänsteskrivelsen den 14 april 2004 anförde BB bl.a. följande.

Jag har inte haft något uppsåt eller strävan efter att efterforska källa eller att kränka AA eller någon annan inblandad i planprocessen. Att AA känner sig kränkt har inte varit min eller någon annans avsikt. Jag och AA har vid flera tillfällen träffats och på tu man hand diskuterat olika alternativ för att hitta en framkomlig väg för den då aktuella planläggningen.

Det bandade telefonsamtalet aktualiserades genom att det var AA som ringde upp mig och som vid senare liknande tillfällen ställde som jag tycker ledande frågor för att få mig att hamna i ett sådant läge att det kunde ses som om jag efterforskade källa.

AA kommenterade remissvaret och översände den i ärendet aktuella tidningsartikeln.

Bedömning

Varje medborgare är enligt 2 kap. 1 § första punkten regeringsformen gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet, varmed avses frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor.

Av 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) framgår att det står envar fritt att, i alla de fall då inte annat är föreskrivet i TF, meddela uppgifter och underrättelser i vilket ämne som helst för offentliggörande i tryckt skrift bl.a. till den som är att anse som upphovsman till framställning i skriften. En myndighet eller ett annat allmänt organ får enligt 3 kap. 4 § TF inte efterforska den som lämnat sådant meddelande, i vidare mån än som erfordras för åtal eller annat ingripande mot honom som inte står i strid med TF. För uppsåtlig efterforskning i strid mot detta förbud kan enligt 5 § dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Av inspelningen av telefonsamtalet den 11 juni 2002 mellan AA och BB framgår att BB frågat bl.a. hur det kom sig att tidningsartikeln var skriven som om författaren varit med på mötet. Jag har förståelse för att bl.a. denna fråga kan ha uppfattats av AA som ett brott mot efterforskningsförbudet. BB har emellertid uppgett att han inte haft för avsikt att efterforska källan till tidningsartikeln. Utredningen ger enligt min mening inte tillräckligt stöd för någon annan bedömning. Jag vill dock understryka betydelsen av att företrädare för myndigheter eller andra allmänna organ inte agerar på ett sådant sätt att misstanke om brott mot efterforskningsförbudet kan uppstå. BB:s agerande har mot den bakgrunden inte varit klanderfritt.

Anmälan föranleder i övrigt inte något uttalande av mig.

Ärendet avslutas.